

consilio per sententiam definitum, parte Dolen. Ecclesia predictam compositionem, & sententiam non tenere dicente: cum is, qui in Dolen. Ecclesia tunc praefatus gerebat officium, dolum adhibuisset, & fraudem, utpote qui cum jam ad Capuanam metropolim aspiraret, nihil ad commodum Dolen. Ecclesiae allegavit: cum & Dolen. Ecclesia praesens in examinatione negotii non fuisset. Idem etiam Adrianus praedictam compositionem omnino cassavit, & eam vires censuit non habere. Eisdem H. pallei usum indulgens, ac E. tunc Archiepiscopo Turonen. praecipiens, ut aut cum eo super suffraganeis conveniret, aut usque ad festum Sancti Michaelis proximo tunc venturum plenam ei exhibiturus, & recepturus iustitiam Apostolice se conspectui praesentaret. Interim autem ipsum, vel Clericos ejus excommunicationis, vel interdicti sententia non praesumeret aggravare. Iterum etiam idem Adrianus ad festum omnium Sanctorum civitatem Dolen. Ecclesiae Turonen. & eundem H. frequenter in litteris suis Archiepiscopo, nominavit: quod ex scriptis authenticis pars eadem demonstravit. Insuper bon. mem. Alexander Papa eundem Adrianum praedecessorem suum postmodum imitatus dictum H. nominavit Archiepiscopo, & te non semel, sed & saepius, & tandem peremptorio evocavit, ut ad Apostolicam Sedem accederes, Roll. tunc Dolen. electo de suffraganeis responsurus. Afferuit etiam idem Alexander in suis litteris, sicut ex earum inspectione patebat, quod dictus Adrianus praedecessor ipsius quaestionem illam, quae inter Turonen. & Dolen. Ecclesias per sententiam terminata fuerat, coeperat retrahere. Unde volens plenius super causa ipsa cognoscere veritatem, cum utraque parte praesente, a Roll. tunc Dolen. electo testes recepisset inductos, & depositiones eorum super quibusdam capitulis admisisset, G. tunc Senonen. H. Bajocen. & Abbatem Sanctae Genovefae, & Decan. Bajocen. tam testes, quos ipse receperat super quibusdam aliis capitulis audiendos, quam alios ab alterutra partium inducendos, recipiendos, & audiendos super possessione subjectionis, in qua te tu frater Archiepiscopo esse dicebas, vel libertatis, in qua se idem tueri nitebatur electus super capitulis certis commiserit, quem Lucius etiam successore ipsius in hoc imitatus N. Cenoman. Decanum, I. de Veteri ponte Archidiacono Rothomagen. N. Jannen. Praeposito Sanctae Mariae de Castell. per suas litteras idem injunxit: qui juxta mandatum Apostolicum procedentes receperunt testes super praedictis capitulis inductos a partibus, & eorum depositiones redigentes in scriptis sub sigillis suis ad Sedem Apostolicam transmiserunt. Ex his ergo concludens Dolen. Ecclesia postulabat, ut cum in libertatis semper possessione fuisset, dictum electum Joan., per dilectum filium nostrum Jor. tituli Sanctae Pudenticiae Presbyterum Cardinalem, tunc Apostolice Sedis Legatum Auctoritate Apostolica confirmatum, consecrare in Archiepiscopum, & ei usum pallei curarem de solita Sedis Apostolice benignitate conferre. Ceterum ex parte Turonen. Ecclesiae fuit ad praedicta responsum, quod cum olim tota Britannia fuisset Turonen. Ecclesiae tanquam metropoli suae subiecta, Britannis tandem conspirantibus contra Regem Franco-

rum, & proprium sibi constituentibus Regem, occasione Beati Sansonis, quondam Eboracem. Archiepiscopi, qui dum in partibus Britanniae pateretur exilium, in Dolen. Ecclesia cum Archiepiscopibus insignibus ministravit, Dolen. Ecclesia contra Turonen. supercilium elationis assumpsit, Britannis volentibus sibi novum Archiepiscopum, sicut novum Regem creaverant, suscitare. Unde bonae memoriae Nicolaus Papa praedecessor noster Salomoni tunc Regi Britanniae scribens, quod omnes Episcopi Regni ejus suffraganei essent Ecclesiae Turonen. per litteras suas expressit: adjiciens tandem, ut si contentiosus agere vellet, ad Sedem Apostolicam destinaret: ut quae esset sedes metropolitana per ejus iudicium appareret. In aliis etiam litteris directis eidem Turonen. Ecclesiae metropolim esse Dolen. Ecclesiae, sicut ex praedecessorum suorum monumentis, & exemplis priorum patere dicebat, afferuit: & Festiniano Dolen. Antistiti scribens, quod Turonen. Ecclesia metropolis ejus esset se comperisse, sicut ex litteris ejus apparet, descripsit: necessarium esse adjiciens, ut eam Dolen. Episcopi sequerentur: & ipsam in negotiis suis adirent: nec exquirere ipsius iudicium detrectarent, sicut per monumenta praedecessorum suorum, & exempla priorum dicebat ostendi. Addito ut idem Festinianus se metropolitanam nullatenus appellaret, quousque scripta Romanorum Pontificum, quae in acceptione pallei ejus antecessores acceperant, destinaret: cum in regibus Siri, & Adriani nullatenus invenisset, quod Bestovaldo, & Junemeno praedecessoribus ejusdem F. sicut scriperat, usum pallei concessissent. Praeterea Joannes Papa praedecessor noster Episcopis Britanniae interdixit, ne juri Ecclesiae Turonen. resisterent, super omnibus, quae Turonen. Archiepiscopo ad suam pertinere metropolim assererat, donec utraque partium ad Apostolicam Sedem accederet, ut ibidem eadem causa finiretur. Adjiciens quod si aliter agerent, se scirent excommunicationis sententiae subiacere, & ab omni ecclesiastico beneficio esse suspensos. Quem pia recordationis Leo Papa successor ipsius postmodum imitatus, se in scriptis veterum reperisse afferuit omnes Episcopos Britanniae Turonen. Archiepiscopo subiacere. Adjiciens quod cum ad eum in Remen. Concilio super hoc quaestio delata fuisset, statuerat, ut Dolen. pseudo Archiepiscopus cum suis subiectis Romano Concilio interesset, non solum super hoc, sed etiam de simonia etiam responsurus. Quod quia implere contempsit, cum, & omnes Episcopos, qui ei adhaeserant, excommunicationis sententia innodavit: sic scilicet, ut nec peragerent divinum officium, nec audirent, nec etiam benedicere attentarent. Tandem vero cum utraque partium super hoc coram fel. rec. Gregorio Papa VII. praedecessore nostro diutius litigasset, idem Gregorius post longam discussionem in Romana Synodo utraque parte praesente, & causa non sine multo labore discussa, contra Dolen. Ecclesiam sententiam promulgavit: ut nisi forte Britannia a subiectione ejusdem Ecclesiae se possent authentica Sedis Apostolice auctoritate tueri, Turonen. Ecclesiam Matrem suam, & metropolim recognosceret, & eam quam decet metropolitanam subiectionem, & obedientiam Turonen. Archie-

Archiepiscopo exhiberet: usum pallei tunc Dolen. electo reservato, sicut tamen, ut nullus successor ejus ad dignitatem hujusmodi aspiraret, sed tam ipsi, quam ceteri Episcopi Britanniae sub Turonen. Archiepiscopi magisterio perpetuo permanerent. Ad quod melius cognoscendum idem Gregorius Legatus Sedis Apostolice in provinciam destinavit: qui congregato Concilio Xantionis auditis propositis cum Dolen. Ecclesia nullum ad suae defensionis praesidium Apostolice Sedis privilegium induxisset, sed quaedam litteras potius sub nomine Adriani Papae confectas, quas P. Clericus Dolen. Antistitis ipso audiente, ac tacente in regesto Romanae Ecclesiae se mentitus fuerat reperisse: & quas idem Antistes falsatas esse in versiculo, in quo de datione pallei fiebat mentio, recognovit, quod Gregorius sub conditione statuerat, pure curaverunt, & simpliciter diffinire: scilicet, ut tam idem Dolen. quam ceteri Britanniae Episcopi, perpetuam deinceps subiectionem, & obedientiam exhiberent Archiepiscopo Turonen. quod praedictus Dolen. in manu dicti Gregorii Papae post datum iudicium promiserat se facturum: quamvis autem praedictorum Joannis, Leonis, Gregorii, & legatorum ejus pars eadem authentica non haberet, ea tamen authentica esse per bonae memoriae Urbanum II. authenticum demonstravit. Cumque postmodum R. Dolen. Episcopus memorati Urbani Papae se conspectui praesentasset, juramento firmavit, quod praedictus Gregorius praedecessor ejus salva querimonia Turonen. Ecclesiae, pallei usum concesserat: sic tamen, ut si etiam Dolen. Ecclesia in causa succumberet, usum pallei nihilominus retineret: quod per quaedam litteras ejusdem Gregorii ostendere nitebatur, propter quod Urbanus ei pallium indulsit. Ceterum cum R. Turonen. Archiepiscopus ad ejus praesentiam accessisset, & quod per eundem Gregorium, & legatos ejus diffinitum fuerat, demonstrasset, Idem Urbanus de consensu partium certum terminum partibus assignavit: ad quem si qua partium non veniret, causa suae periculum sustineret. Unde Turonen. ad terminum veniente, Dolen. per nuncium vero suum excusationes solummodo pretendente minus legitimas, causa cognita de consilio fratrum suorum sancivit, ut tam Dolen. quam ceteri Episcopi Britanniae Turonen. Ecclesiam suam esse metropolim recognoscerent, & debitam ei reverentiam exhiberent, nec ullo ulterius tempore post Roll. obitum ad usum pallei Dolen. Episcopus aspiraret, sicut in ejus authentico perscriptum contineri. Idem etiam Urbanus Episcopis Britanniae suam sententiam denunciavit praecipit, ut Turonen. sicut Archiepiscopo suo imposterum obedirent. Cum autem postmodum tempore bonae memoriae Lucii Papae II. causa eadem fuisset ad Apostolice Sedis auctoritatem procurante Dolen. Ecclesia revocata, ipse utraque parte praesente, latam ab eodem Urbano per sententiam confirmavit: & Turonen. Ecclesiam super Dolen. & aliorum Episcoporum Britanniae obedientia per baculum investivit: praecipiens, ut tam Dolen. quam ceteri Episcopi Britanniae Turonen. Ecclesiam tanquam propriae metropoli subiacerent, & ei debitam obedientiam, & reverentiam exhibere curarent. Hac tamen moderatione habita, ut G. tunc Dolen. Episco-

pus retineret usum pallei quoad viveret, & Romano tantum Pontifici subjaceret, sed post ipsum nullus Dolen. Episcopus ad usum pallei aspiraret, sicut in ostenso nobis ipsius authentico privilegio continetur. Qui etiam Briocen. & Treacor. Episcopos ab obedientia Dolen. absolvit: & ut Turonen. Archiepiscopo reverentiam, & obedientiam exhiberent injunxit: adjiciens, quod si mandati essent apostolici contemptores, sententiam quam Turonen. proferret in eos, ratam haberet, & faceret inviolabiliter observari. Mandans etiam Comiti, & Baronibus Britanniae, ut sententiae nullatenus obviarent, sed eam patenter executioni mandari. Alioquin ratam haberet sententiam, quam Turonen. Archiepiscopus in contradictorem quemlibet promulgaret. Hanc autem ejusdem Lucii sententiam Eugenius, & Anastasius successores ipsius auctoritate Apostolica confirmarunt: & idem Eugenius ratam habuit excommunicationis sententiam, quam in Dolen. & Briocen. Clericos E. tunc Turonen. Archiepiscopus propter eorum inobedientiam promulgarat. Tandem vero Dolen. Ecclesia sententiae parere coacta, Hugonem tunc electum suum consecrandum per decem Dolen. Canonicos, & Clericos cum decreto capituli subscriptiones Canonicorum omnium continente, absolutione recepta ab Archiepiscopo Turonen. eidem Archiepiscopo praesentavit, & ei professionem fecit, sicut alii suffraganei Archiepiscopo suo facere consueverunt, ac rediens a Clero, & populo Dolen. fuit cum processione receptus. Et licet idem H. postmodum, sicut ab adversa parte proponitur, pallium, & absolutionem obedientiae, quam in consecratione sua exhibuerat Ecclesiae Turonen. tacita de latis sententiarum veritate, & falsitate suggesta: scilicet quod ille, qui tunc in Dolen. Ecclesia Praefatus gerebat officium, fraudem adhibuerat, nec sufficienter partem Dolen. Ecclesiae defenderat, a Sede Apostolica impetrasset: rediens tamen eidem Archiepiscopo debitam obedientiam exhibere curavit, & se teneri recognovit, eidem ad concilium ejus vocatus accessit: & tam ei quam I. ejusdem Archiepiscopi successori obedientiam, sicut suo Metropolitanano reverenter impendit, sicut per testes fuerat legitime comprobatum. Qui cum tandem, quia transgressus fuerat proprium juramentum, ab eodem I. fuisset excommunicationis vinculo innodatus, tandem cecitate percussus, poenitens, & de perjurio sponte confessus, absolutionis ab eo beneficio impetrato, annulum etiam ei resignavit: quod totum per testes fuerat comprobatum. Idem quoque Adrianus in litteris, quas pars adversa super pallio eidem H. concessit, inducit, inter cetera protestatur, quod quia super controversia proposita, plenam non potuerat cognitionem habere: cum altera pars in negatione consisteret, & se non habere mandatum penitus affirmaret, nihil ab eo fuerat super eodem negotio terminatum. Felices etiam recordationis Alexan. Papa praedecessor noster de sententia Lucii, confirmatione Eugenii, & Anastasi, concordia H. & pallio ipsi H. ab Adr. Papa concessit habita mentione, Turon. Ecclesiae in Dolen. jus Metropolitanum reservavit: mandans Dolen. Capitulo, ut si forsitan in personam idoneam convenisset, eam Turon.

Turon. Archiepiscopo confirmandam, & confirmandam, si electionem factam inveniret canonice, presentaret, & consecraturus ei debitam obedientiam, & reverentiam secundum Ecclesie consuetudinem exhiberet. Adiciens, quod si per Legatos Sedis Apostolicę eorum esset electio confirmata, & electus etiam consecratus, nihilominus ad eundem Archiepiscopum vocatus, accederet, & ei obedientiam exhiberet. Quod si forsitan ab eo vocatus ad presentiam ejus infra tres menses accedere non curaret, ex tunc idem Alexander ipsum ab administratione temporalium, & executione officii, quod post electionem susceperat, suspendebat, sicut per ejus authentica patuit manifeste. Nec nocuit, nec nocere potuit Ecclesie Turon. quod idem Alex. forte in favorem Dolen. electi citavit partes, testes recepit, & aliis recipiendos commisit: cum non in prejudicium alterutrius partium id intelligatur egisse: presertim cum tibi etiam ad Turon. Metropolim evocato, Dolen. Diocesis in pulsatione Campanarum, & causarum delatione detulerit, & Abbas Sancti Jacuti, qui est de Dolen. Dioc. ad Concilium tuum, vocatus accesserit, & tibi etiam curaverit obedientiam exhibere. Nos ergo diligenter auditis, que fuerant hinc inde proposita, & rationibus, & allegationibus partium cum instrumentis, & attestationibus sufficienter inspectis, de fratrum nostrorum, & tam Archiepiscoporum, quam Episcoporum existentium, apud Apostolicam Sedem consilio, petitionem Dolen. Ecclesie interlocuti sumus non esse aliquatenus admittendam: cum probatum non esset Dolen. Ecclesiam in libertatis possessione, sed Turonen. potius in subjectionis ipsius possessione manere. Ad abundantiore autem cautela ab eodem electo coram fratribus nostris quasivimus, si Dolen. Ecclesia jam probasset, vel adhuc posset probare dolum, quem prefatus G. Dolen. Archiepisc. dictus est commisisse, per quem pars Dolen. Ecclesie remansisse proposita fuerat indefensa. Qui respondit, quod dolum ille nec probatus fuerat, nec poterat comprobari: cum sepe dictus G., & qui cum eo venerat in Apuliam transientes, nunquam postea remearint. Et quamvis causa non super proprietate, super qua sepe fuerat sententialiter diffinitum, sed super possessione tantum subjectionis, & libertatis commissisa sub certa forma fuisset: ad omnem tamen occasionem tollendam, liberam eis concessimus facultatem, ut ex his, que acta fuerant, adhuc summam de proprietate proponeret, si quid posset rationabiliter allegare. Audientia ergo sibi propter hoc publica in Consistorio bis indulta, quia preter premissa nihil ad commodum partis sue poterat allegari: cum quasi prenosceret, quod debet in causa succumbere, electioni renunciare voluit in manibus nostris: & a commissa sibi, & sociis suis a Dolen. Capitulo super eadem causa procuracione cessare. Nos autem nolentes hominum malitiis indulgere, nec renunciacionem recepimus, nec passim fuimus, ut a commisso sibi, & sociis suis a Dolen. Ecclesia super eadem causa procuratoris officio resisteret. Ipso igitur nihil quod ad causam suam faceret postmodum proponente, cum ipsum negocium diu quidem cum multa diligentia nos, & fratres nostri sufficientissime discussimus, premissis, &

aliis multis rationibus per idoneos Advocatos, ab utraque parte prudenter inductis: quas propter prolixitatem superfluum in hac pagina pretermisimus annotare: de communi fratrum nostrorum consilio, auctoritate Dei Omnipotentis, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra utraque parte presente, predictas Predecessorum nostrorum sententias confirmantes, decernimus, statuimus, & sancimus, ut Dolen. Ecclesia perpetuis semper temporibus suffraganea plene subiaceat Ecclesie Turonen., & debitam ei suę vere metropoli reverentiam, & obedientiam cum aliis suffraganeis Ecclesie Turon. impendat: nec unquam Dolen. Episcopus ad palii usum aspiret. Et ne causa toties diffinita, de cetero valeat in contentione scrupulum refricari, si qua post hac instrumenta, vel argumenta pro parte Dolen. Ecclesie possent quomodolibet inveniri, nos auctoritate Apostolica nihil ea penitus valitorum censemus. Nulli ergo &c. diffinitionis &c.

Datum Laterani per manum Rainaldi domini Papę Notarii Cancellarii vicem agentis, Kalendas Junii, indictione secunda, Incarnationis Dominice anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papę tertii anno secundo (1).

XXII.

Privilegium Clericis Ecclesie SS. Sergii, & Bacchi de Urbe concessum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Romano Archipresbytero, & Clericis Sanctorum Martyrum Sergii, & Bacchi tam presentibus, quam futuris in perpetuum.

Let omnium Ecclesiarum sit nobis cura, & sollicitudo commissa, illis tamen, que in urbe consistunt, tanto sollicitius nos convenit providere, & earum iura illibata servare, quanto amplius ad jurisdictionem nostram noscuntur specialius pertinere. Eapropter dilecti &c. usque ad verbum Annuimus. Et prefatam Ecclesiam Beatorum Martyrum Sergii, & Bacchi, in qua divino &c. usque ad verbum Vocabulis. Medietatem arcus triumphalis, qui totus in tribus arcibus constat, de quo vnus de minoribus arcibus propinquior est vestre Ecclesie, supra quem vna ex turribus edificata esse videtur: & medietatem de arcu majori, qui est in medio cum caminatis juxta minorem arcum cum introitibus, & exitibus suis, & aliis omnibus suis pertinentiis, que sub his finibus concluduntur. A primo latere est altera medietas ejusdem arcus triumphalis juris heredom Cimini: a secundo latere est aliud claustrum suprascripti Cimini, & curtis, & via publica: a tertio latere est curtis Ecclesie vestre: & a quarto latere est via publica, que pergit ante supradictam Ecclesiam: sicut in instrumento locationis facta a bonę memorię Gregorio eiusdem Ecclesie Diacono Cardinali plenius continetur. Ecclesiam Salvatoris de Statera cum pertinentiis suis: Ecclesiam

(1) Vide Baronium ad annum 879.

Decessorum firmans decreta Dolen. Ecclesiam Turonen. subiectam declarat

Datum die 1. Junii 1199. Pont. An. II.

Ex Baluz. Epist. 94.

Exordium.

Bona huic Ecclesie communita.

fiam Sancti Laurentii positam sub Capitolio, cum causis, cryptis, hortis, & omnibus aliis suis pertinentiis. Omnes domos positas in Gallicis, que his finibus concluduntur. A duobus lateribus tenet Ecclesia vestra: a tertio tenet Ecclesia Sanctę Martine: a quarto latere via publica, que pergit ante dictam Ecclesiam. Omnes domos, que sunt positę in regione Piri, cum casalinis, & hortis, & aliis pertinentiis suis, pręter unum casalinum juris Sancti Sabę, & unam domum Pantalei ad dextratoris: Domum unam positam in regione Sancti Adriani juxta columnas Sancti Joannis ante Portam Latinam. Domum vnā positam juxta domum Joannis de Ascesa. Quatuor cryptas, cum casalinis ante se, usque ad Viam publicam post Ecclesiam Salvatoris de Statera, quas emisit ab heredibus Petri de Ascesa. Unum Casalinum in Regione Sancti Theodori in pede Canaparię: duo Casalina juxta Columnam perfectissimam: unum Casalinum juxta Domum Rogerii de Roza, & juxta Domum Urb. turrim in Casale Barbarian. cum terris, vineis, sylvis, pratis, montibus, collibus pascuis, salicis, arboribus fructiferis, & infructiferis, puteis, fontibus, rivis, edificis parietinis, & aliis suis omnibus pertinentiis: que infra subscriptos terminos continentur. A primo latere Rivus de Luzan., & tenimentum heredum Fufci de Berta, & tenimentum Sanctę Anastasie: a secundo latere Via publica Ardeatina usque ad fossatum Sancti Nicandri: a tertio latere idem fossatus inter vos, & Ecclesiam Sanctę Marię de Aventin., & tenimentum Sancti Georgii, & quatuor Sanctorum Coronatorum: a quarto latere tenimentum Sanctę Marię Majoris, & tenimentum Monasterii Sanctę Marię in Campo Martis, usque ad predictum Rivum Luzan. Quatuor vinealia juxta Cantarum Alban. terram, quam habetis in Territorio Aricie supra Lacum de Nemo: duo sila Salinarum in Bordanaria, in loco, qui dicitur Caput Bovis juxta silum Sancti Pancratii. Tenimentum, Tusculani vobis, & Ecclesie Sanctę Marię in Porticu, a felicis recordationis Coelestino Papę predecessore nostro concessum: quod infra hos fines concluditur. A primo latere Via Caven., a secundo latere fossatus, qui ascendit ad columnam Berardi Anagnini: a quarto latere per idem fossatum usque ad Viam Cavenis. Inferioris vero Camellarię Parochiam, & ejusdem Camellarię proprietatem, ita quod nulla injuria inferatur habitatoribus ipsius Camellarię. Ab habitatoribus superioris Camellarię, hortum quoque Sancti Laurentii, sive supra Sanctum Laurentium, Terram, que quondam fuit Olivetum a Cava usque ad Salvatorem. Terram supra Olivetum usque ad Balneariam, sive Vascam. Hortum Sancti Sergii, sive post Sanctum Sergium, & Hortum inter Columnas usque ad Abscidam, & usque ad Custodiam Mamortinam: super quibus inter vos, & Ecclesiam Sanctę Marię de Capitolio questio diutius fuerat agitata, & ex delegatione felicis memorię Coelestini Papę predecessoris nostri per dilectos filios I. Tit. Sancti Stephani in Coelio Monte, & Sofr. Tit. Sanctę Praxedis Presbyteros Cardinales amabili compositione posita, sicut in scripto eorum-

dem Cardinalium exinde confecto plenius continetur: vobis, & per vos Ecclesie vestre auctoritate Apostolica confirmamus. Duas infra petias vinearum in Vivario infra muros urbis, & unam extra portam Sancti Pauli in Castannola, & aliam petiam foris portam latinam cum cryptis, torcularibus, & aliis earum pertinentiis vobis nihilominus confirmamus. Decernimus ergo &c. salva Sedis Apostolicę auctoritate. Si qua igitur &c.

Dat. Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiscopi Cancellarii vicem agentis sexto nonas Julii, Indictione secunda, Incarnationis Dominice Anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papę III. anno secundo.

XXIII.

Compostellano Archiepiscopo Ulixbonensis, & Elborensis Episcopatus subjiuntur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Petro Compostellano Archiepiscopo.

IN causa duorum Episcopatum videlicet Ulixbonen. & Elboren. que inter te, ac venerabilem fratrem nostrum Bracaren. Archiepiscopum vertebatur: cujus examinationem plenariam sola sententia Sedi Apostolicę reservata, felicis recordationis Urbanus Papa predecessor noster Vicedomino Brixien. & magistro I. Bergomen. commisit in Hispaniam destinatis: te coram ipso Vicedomino, altero jam collega post citationem defuncto, contra dictum Archiepiscopum in initio proposuisse cognovimus, quod Bracaren. Archiepiscopus post literas citationis receptas, post appellationem, & inhibitionem a te interpositas, ne in predictis Episcopatibus aliquid in tuum prejudicium attentaret, electos illius temporis consecravit. Unde te offensum graviter querebaris: ubi a te nihilominus fuit propositum contra ipsum, quod ante invasionem barbaricam Ulixbona, & Elbora Civitates ad Emeriten. metropolim pertinebant: sed ea postmodum captivata, & ipsa cum ea captiva fuerunt, donec dignitas ejus cum omni jure suo in Compostellana Ecclesia est translata. Dicit quoque civitates Christianorum cultui sunt faciente Domino restituta: de quibus usque ad tempora jam dicti Predecessoris nostri non fuit in dubium revocatum, quin ad Compostellanam Ecclesiam pertinerent: licet Rex Portugall. ad suggestionem Bracaren. Ecclesie jus Ecclesie Compostellan. pluries molestavit: pro cujus prohibitione secundus Elboren. electus in tantum distulit consecrari, quod absque consecratione decellit: cujus successor, & tertius Ulixbonen. electus prefato Rege vivente non fuerunt ab aliquo consecrati. Hujus autem violentiam successor filius superavit: cogens Bracaren. Archiepiscopum cogi volentem, ut jam dictos electos, quod pater nunquam fecerat, consecraret. Contra quod ex parte tuę prius fuerat ad Sedem Apostolicam appellatum: a qua commissionem, de qua premissimus impetraras: proponens coram dicto Vicedomino Brixien. te illos duos Episcopatus possidere, ac possidisse, atque ad tuam ipsos Ecclesiam pertinere:

Clausula.

Datum die 1. Julii 1199. Pont. An. II.

Ex Baluz. Epist. 99.

Statu con- troversie inter Archiepiscopum Compostellanum, & Episcopos Ulixbonen. & Elboren.

Quo jure ha- Ecclesia Archiepiscopo Compostellano subiecta.

Jura Archiepiscopi violata.

Ab Archiepiscopo propositio rationes.

Archiepiscopo Bracaren. momenta.

Compostellani responsiones &c.

ner: petens nihilominus ut Bracaren. Archiepiscopus tibi de illatis injuriis satisfacere, & cohiberetur de cetero, ne in predictis Episcopatibus te liberè uti jurisdictione metropolitana impediret, quos ad Ecclesiam tuam indubitatè spectare per Apostolicæ Sedis privilegia: concilia quoque divisiones, & historias, & publicam famam, sicut in causâ quatuor Episcopatum feceras ostendere nitebaris, parte altera respondente Bracaren. Ecclesiam illos duos Episcopatus, & possidere tunc, & ab eo tempore possidisse, quo per gratiam Dei, & virtutem A. Regis Portugalen. duæ Civitates predictæ de manu paganorum fuerant liberatæ, atque ad cultum Fidei Christianæ per Bracaren. Archiepiscopi prædicationem reductæ: & jure suo sic usum Archiepiscopatum Bracaren. asserere tibi aliquatenus injuriam non fecisse. Ex his ergo circa injuriarum possessionis, & proprietatis articulos, intentionem tuam asserere esse fundatam, & ad singulos articulos partem alteram respondisse. Ad injurias quidem, & possessionem expresse, ad proprietatem vero lateat; cum juxta canonicas sanctiones quicquam ad suam cathedram pertinentia loca lucrari negligunt in catholicam unitatem, si post tempus canonicum id moniti non effecerint, ad eum perveniunt, qui poterit ea sua prædicatione lucrari. Porro Bracaren. Archiepiscopus respondebat, quod cum in præmissis iudicio satisfactio tantum injuriarum petita fuisset, & ut cohiberetur Archiepiscopus Bracaren. ne impediret te uti jurisdictione metropolitana in illis duobus Episcopatibus, sicut ex forma libelli conjicitur manifestè: profecto nec proprietatem, nec possessionem ab eo jam petere poteris in præsentis iudicio, præsertim cum te diceres possessorem; unde proprietatem, vel possessionem ab eo petere non valebas, quæ non nisi a possidentibus repetuntur: adjungens, quod, & si ad proprietatem, vel possessionem aliquid pertinens a parte sua coram nobis fuerit allegatum, cum jus suum fuerit protecta, non debebat in ejus dispendium redundare. Interdictum quoque uti possidetis, quod in hoc casu locum videbatur habere; cum utraque partium se possidere diceret, tibi non competere proponebat, cum te, sicut dicebat, non probaveris possessorem, nec interdictione illo alius agere valeat, quam possessor; in quo ille debet per sententiam obtinere, qui nec vi, nec clam, nec precario ab altero possidet. Tu vero possessionem Ecclesiæ tuæ multipliciter ostendere satagebas, tam per confessiones adversæ partis, quam per electorum, & Episcoporum recognitiones, & professiones, & obedientiam eorundem, quam etiam per executiones Romanorum Pontificum, quæ singula tam instrumentis, quam testibus asserere esse probata. Interrogatus enim in jure G. Bracaren. Archiepiscopus proximus antecessor istius, si credebat aliquem prædecessorum suorum hos Episcopatus aliquando possidisse, respondit: quidam dicunt sic, quidam non, & ideo nescio quibus credam, & addidit postea, nec inde certus sum, nec incertus: quæ verba in id eum videbantur inducere, ut nullum prædecessorum suorum crederet possidisse. Primus autem post liberationem Ulixbonen. Episcopus G. nomine, necnon & Alvarus successor ipsius professionem

fecerunt in scriptis, & etiam manualem Compostellan. Archiepiscopo, & ei sicut metropolitanano suo reverentiam, & obedientiam impenderunt. Tertius quoque, qui superest, dum adhuc esset electus, idem cum tota sua Ecclesia recognovit, veniens ut confirmationem electionis, & munus consecrationis reciperet ab Archiepiscopo memorato, nisi de medio fere itineris per prohibitionem Regis sui fuisset ad propria revocatus: sicut per multos testes asserere esse probatum. Executiones quoque Romanorum Pontificum, videlicet Alexandri, Lucii, & Cælestini, qui possessionem quam te habere, licet cum perturbatione, credebas, declarare voluerunt, demonstrant, quod te in plenum jurisdictionis usum inducere curaverunt facultatem tibi liberam tribuentes suspendendi, excommunicandi, & electionem cassandi, præcipientes etiam sententias a te latas inviolabiliter observari, sicut in eorundem litteris continetur. Pro jurisdictionis autem executione libere obtinenda in Elboren. Episcopatu, punitus est Bracaren. Archiepiscopus in Episcopatibus Galletiæ tibi per Sedem Apostolicam assignatis, sicut in litteris bonæ memoriæ Alexandri Papæ contineri dicebas. Ex litteris etiam Ulixbonen. Episcopi, quas ostendebas bullatas, ostendere nitebaris, quod Elboren. Episcopus sententiam a te latam in ipsum inceperat observare. Bracaren. autem Archiepiscopus respondebat professiones predictas non esse per testes approbatas, quandam ipsi testibus de ratione temporis impossibilitatem obiciens; asserens etiam, quod per professiones hujusmodi clam ignorante Bracaren. Archiepiscopo factas, non potuit Ecclesia Bracaren. sua possessione privari: cum, & quædam earum factæ fuisset probentur, cum Ulixbonen. Episcopus exulabat, possessionem suam multo plenius, & efficacius satagens comprobare: cum omnes Episcopi a liberatione Civitatum illarum in illis duobus Episcopatibus per Bracaren. Archiepiscopum fuerint consecrati, qui ei tanquam suo Metropolitanano reverentiam, & obedientiam impenderunt, venientes ad Concilia Bracaren. tanquam proprii Suffragani ei, & querelas suas coram eodem Archiepiscopo proponentes, sicut per multos testes asserere, & tuæ partis, quædam etiam instrumenta sufficienter esse probatum. Litteras autem bonæ memoriæ Cælestini Papæ prædecessoris nostri super eodem negotio pro te contra Bracaren. Ecclesiam impetratas, in nullo sibi posse præjudicare dicebat: cum lite pendente fuerint impetratæ, quando non licet etiam supplicare. Tu vero præter præmissa fortius allegabas, quod cum G. Bracaren. Archiepiscopus, & M. Canonicus, & Clericus tuis olim essent in præsentia bonæ memoriæ Alexandri Papæ prædecessoris nostri pariter constituti, eodem M. Clerico tuo firmiter præponente, quod Bracaren. Archiepiscopus plures de Suffraganeis tuis, & præcipue Ulixbonen., & Elboren. Episcopos occupaverat; dictus Archiepiscopus e contra respondens asseruit, quod præfatos Episcopos nullatenus detineret, nec ab eis obedientiam, vel reverentiam aliquam exigeret, nec etiam quomodolibet impediret, quo minus tibi, & Ecclesiæ tuæ obediant, & subjectionem impendant. Adiecit etiam quod cum Nobilis Vir Dux Portugalen. Civitatem Elbore-

XXIV.

Compostellana Ecclesia erigitur in Metropolitanam.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Petro Compostellano Archiepiscopo eiusque Successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Ex Balaz. Epist. 130.

Exordium.

Emerita si ad potestatem Christian. redierit Episcopus restitendus.

Episcopus Compostellano Suffraganei.

Bona ei confirmatur & redditus.

ren. cepisset, ne in paganismum rediret, instantia ejus N. prædecessor suus ibidem Episcopum consecravit. Sed tamen ab eo nullam obedientiam, vel reverentiam requisivit, immo, ut Ecclesiæ Compostellanae obediret mandavit, qui nondum propter paupertatem, & quia nimium remotus est, ad tuam accessit Ecclesiam. De aliis vero Episcopatibus quos idem M. Clericus tuus dicebat ad tuam Ecclesiam pertinere, dixit quod ad Ecclesiam suam spectant, & sibi jure Metropolitico debent subesse, & super hoc privilegia Romanorum Pontificum multa produxit. Cumque ab eodem nuncio tuo idem prædecessor noster instantius requisisset, si qua exinde privilegia Ecclesiæ tua haberet, & ipse asseverasset se id omnino nescire, statuit ut Episcopi, quos Bracaren. non recognovit, ad te pertinerent: asserens ad Ecclesiam suam ipsos spectare, ei, & Ecclesiæ suæ, quousque hoc iudicio diffiniretur, obedientiam, & reverentiam impendant: & ipse predictos duos Episcopos liberè tibi, & Ecclesiæ tuæ obedire permittat. Licet autem Bracaren. Archiepiscopus contra predictas litteras allegaret, quod illa confessio sibi præjudicare non poterat, cum in jure facta non fuerit; eo quod præfatus M. non procurator, aut responsalis, sed Canonicus tantum, & Clericus in illis litteris appellatur, quia tamen sæpe dictus Bracaren. Archiepiscopus illas litteras impetravit, & eis pro se usus est in iudicio, magnumque de illis commodum acquisivit: & tu quod per eundem M. Canonicum, & Clericum tuum super hoc factum fuit ratum habes, & approbas. Unde iam ille non potest obicere, quod nullus pro parte sua ibi fuerit procurator: nam, & quod per falsum procuratorem agitur in iudicio valet utique, si postea per Dominum approbatur: tum etiam præsumendum sit pro facto Romani Pontificis: unde conciliatur quod coram Alexandro Papa, qui statutum illud emisit, lis fuerit contestata. Nos attendentes quod forma petitionis, quam tu in hoc iudicio porrexisti, eadem est cum forma Constitutionis, quam dictus prædecessor noster Alex. Papa fecisse probatur, cum forma quoque asseritionis, quam Bracaren. Archiepiscopus coram eodem Alex. fecisse dignoscitur, super quo testes in hoc iudicio producti fuerunt, & attestaciones etiam publicatæ, necnon, & super ipsis attestacionibus disputatum, rationibus, & allegationibus utriusque partis diligenter auditis, & cognititis, attestacionibus quoque, ac instrumentis visis, & intellectis, habito fratrum nostrorum consilio de communi deliberatione decernimus, & sententialiter definimus, ut Bracaren. Archiepiscopus, vel Ecclesia Bracaren. nullatenus te, vel Ecclesiam Compostellan. impediatur, quo minus in predictis duobus Episcopatibus plene, ac liberè jurisdictionem Metropolitanam valeas exercere. Nulli ergo &c. Definitionis &c.

Datum die 2. Julii 1199. Fest. An. II.

Datum Lateran. sexto nonas Julii.

Bull. Rom. Tom. III.

IN eminenti Apostolicæ Sedis specula disponente domino constituti, &c. usque ad verbum Assen. ad exemplar prædecessorum nostrorum felicitis record. Calixti, Anastasii, Alexandri, & Lucii Rom. Pont. Compostellan. Beati Jacobi Ecclesiam, cujus in eo venerandissimum corpus est positum, Apostolicæ Sedis privilegio communimus, & ob ipsius a Deo electi Apostoli reverentiam Archiepiscopalis cathedræ dignitatem, quam opulentissima quondam, & famosi nominis Emeritana Civitas, prius quam peccatis exigentibus ab impia Sarracenorum tyrannide possideretur, habuisse dignoscitur, præfatis scripti pagina in perpetuum confirmamus. Statuentes, ut eadem Emeritana Civitas, si ad potestatem Christianorum Domino donante redierit, Episcopum habeat: qui Compostellano Archiepiscopo sicut Metropolitanano suo debeat perpetuo subiacere. Omnem quoque Pontificalis officii plenitudinem, quam ipsius Emeritanæ Ecclesiæ Antistites antiquitus habuerunt, Compostellanus præful Ecclesiæ integrè semper obtineat & quiete. Suffraganei vero Episcopi Emeritan. Metropoli, qui per Lusitaniam provinciam, vel modo sedes proprias obtinent, vel in futurum per Domini misericordiam obtineant, Salaman. videlicet, Abulen. Caurien. Civitaten. Placentin. Pacen. Oxonoben. & præterea Lamecen. & Egitanien. necnon Ulixbonen. & Elboren. sicut in nostris sententiis continetur: Compostellano Archiepiscopo cuius consecratio ad Rom. tantum Ecclesiam spectat, obedientiam, & reverentiam tanquam proprio Metropolitanano prorsus exhibeant. Ipse autem illos consecrandi, ad sua concilia convocandi, cum ipsis etiam Ecclesiastica negotia terminandi, & eorum Ecclesias disponendi, auctoritate Sedis Apostolicæ liberam omnino habeat facultatem. Prohibemus autem, ut nulli Canonicorum ejusdem Ecclesiæ Beati Jacobi, qui ad aliarum Ecclesiarum prælationem assumpti sunt, vel in posterum assumantur, honorem vel præbendam, seu canonicatum in ipsa Ecclesia liceat retinere, sed alia idonea persona in loco ipsius subrogetur, quæ ipsi Ecclesiæ deferuiat, & ejusdem beneficium fortietur. Illum etiam censum, qui vota dicitur, quem Hispanorum Catholici Reges ex singulis boum paribus a flumine Pisorga usque ad mare occidentale, & per totam Lusitaniam Provinciam, atque etiam in Toletu, & Transferram annuatim persolven. pro salute totius terræ liberaliter statuerunt, eidem Ecclesiæ confirmamus, & omnimodo interdiciamus, ut nulli fas unquam sit eum ipsi Ecclesiæ qualibet occasione subtrahere. Obveniente vero te, &c. Præterea quascumque possessiones, & usque ad verbum Vocabulis. Civitatem ipsam Compostellam cum Cauto suo, cum Ecclesiæ, & Monasteriis infra eam, M vel

Bonorum... enumeratio.

vel ejus Territorium constituitis, cum omni jure tam diocesano quam regali, & cum terminis...

Apostolica Sedis Legati. Medietatem Burgi de Faro cum pedagio navium, & jurefici. Villas de Cecia in Nemancos, & de Oca in Bregantini...

Decernimus ergo &c. Salva in omnibus Apostolica Sedis auctoritate. Si qua igitur &c. Da-

Datum Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiscopi Cancellarii vicem agentis, secundo Idus Julii, Indictione secunda...

XXV.

Ex Baluz. Epist. 132.

Quod rudiores Laici de Scripturis Sacris temere judicare, privatim convenire, & concionari, Sacerdotes & Ecclesiam contemnere non debeant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis fidelibus tam in Urbe Meten., quam ejus Diocesis constitutis.

Proemium.

Libri Sacri Gallice rediti.

Abusus inde exorti.

Predicatio non in occulto, sed publice facienda.

publice proponenda. Nam juxta testimonium veritatis, omnis qui male agit, odit lucem: & ad lucem non venit, ne ejus opera arguantur...

Arcana fidei non omnibus passim exponenda.

Predicationis officium non tenere a quoquam usurpandum.

Clausula.

& debet utique ratione pravia responderi, quod cum interior illa missio sit occulta, non sufficit cuiquam nude tantum asserere, quod ipse sit missus a Deo, cum hoc quilibet hereticus assereret: Sed oportet ut atruat illam invisibilem missionem per operationem miraculi, vel per scripturam testimonium speciale. Unde cum Dominus vellet mittere Moysen in Aegyptum ad filios Israel, ut crederetur ei quod mitteretur ab ipso, dedit ei signum, ut converteret virgam in colubrum, & colubrum iterum reformaret in virgam. Joannes quoque Baptista suae missionis speciale testimonium protulit de scriptura, respondens Sacerdotibus, & Levitis, qui missi fuerant ad interrogandum quis esset, & quare baptizandi sibi officium assumpsisset: Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam Domini: sicut dixit Isaias Propheta. Non ergo credendum ei, qui se dicit missum a Deo, cum non sit missus ab homine, nisi de se speciale proferat testimonium de scripturis, vel evidens miraculum operetur. Nam & de his, qui missi leguntur a Deo, Evangelista testatur. Quod ipsi profecti praedicabant ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. Licet autem scientia valde sit necessaria Sacerdotibus ad doctrinam, quia juxta verbum propheticum: labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt ex ore ejus: non est tamen simplicibus Sacerdotibus etiam a scholasticis detrahendum, cum in eis Sacerdotale ministerium debeat honorari: propter quod dominus in lege praecipit: Diis non detrahes, Sacerdotes intelligens: qui propter excellentiam ordinis, & officii dignitatem, deorum nomine nuncupantur. Juxta quod alibi dicit de servo volente apud dominum remanere, ut dominus offerat eum diis. Cum enim juxta verbum Apostoli, servus suo domino stet, aut cadat, profecto Sacerdos ab Episcopo, cujus est correctioni subjectus, debet in mansuetudinis spiritu castigari, non autem a Populo, cujus est correctioni praepositus, in spiritu superbiae reprehendi: cum juxta praecipit dominicum, pater, & mater non debeant maledici, sed potius honorari: quod de spiritali patre multo fortius debet intelligi, quam carnali. Nec quicquam suae praesumptionis audaciam illos defendat exemplo, quod asina legitur reprehendisse Prophetam, vel quod dominus ait: Quis ex vobis arguet me de peccato: & si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: cum aliud sit fratrem in se peccantem occulte corripere: quod utique quisque tenetur efficere secundum regulam evangelicam. In quo casu sane potest intelligi, quod Balaam fuit correctus ab Asina: & aliud est, patrem suum etiam delinquentem reprehendere manifeste, ac praecipue fatuum, pro simplici appellare, quod utique nulli licet secundum Evangelicam veritatem. Nam qui etiam fratri suo dixerit fatue, reus erit gehennae. Rursus aliud est, quod praelatus se sponte de sua confisus innocentia, subditorum accusationi supponit. In quo casu praemissum domini verbum debet intelligi: & aliud est, quod subditus non tam animo corripiendi, quam detrahendi exurgit temerarius in praelatum, cum eum potius maneat necessitas obsequendi. Quod si forte necessitas postularit, ut Sacerdos tanquam inutilis, aut indignus, a cura gregis

Sacerdotum dignitas.

Sacerdos non a populo reprehendendus, sed ab Episcopo.

Balaam quomodo ab Asina correctus.

debeat removeri, agendum est ordinate apud Episcopum, ad cujus officium tam institutum, quam desinitio Sacerdotum noscitur pertinere. Illud autem tanquam de supercilio Pharisaeorum procedens, debet ab omnibus aspernari: quod tanquam ipsi soli sint justi, ceteros aspernantur, cum & haecenus ab initio nascentis Ecclesiae multi fuerint Viri Sancti, qui nec tales fuisse leguntur, nec talibus adhasset, cum de novo tales surrexissent legantur, qui nisi contenti sint doceri potius, quam docere: ad illos forsitan pertinebant, quibus dominus ait: Nolite fieri plures magistri. Nos ergo filii, quia paterno vos affectu diligimus, ne sub praetextu veritatis in foveam decidatis erroris, & sub specie virtutum in laqueum vitiorum; Universitatem vestram rogamus attentius, monemus, & exhortamur in Domino, in remissionem vobis peccatorum injungentes, quatenus ab his, quae superius reprehensibilia denotavimus, & linguam, & animum revocetis, Fidem Catholicam, & regulam Ecclesiasticam observantes, ne vos verbis fallacibus circumveniri, vel etiam circumvenire contingat: quia nisi correctionem nostram, & admonitionem paternam receperitis humiliter, & devote, nos post oleum infundemus & vinum, severitatem Ecclesiasticam apponentes; ut qui noluerint obedire spontanei, discant acquiescere vel invitati.

Adhortatio ad Christianos, ut ab enarratis abstineant praevitibus.

Datum Lateran.

Datum Anno 1199. Pontificatus II.

XXVI.

Confirmatio, & Concessio Privilegiorum Ecclesiae S. Grisogoni de Urbe.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Clericis Sancti Grisogoni tam praesentibus, quam futuris canonice substituendis in perpetuum.

Ex Balsam. Epist. 144.

EA, quae a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus ratione pravia statuuntur, tanto volumus firmius observari, quanto de maturiori videntur consilio processisse: & ne imposterum alicujus valeant temeritate turbari, Apostolico sunt munimine fulcienda. Sane cum bonae memoriae Joannes Crema Ecclesiae vestrae Presbyter Cardinalis in praesentia felicitis recordationis Calixti Papae praedecessoris nostri adversus Clericos S. Salvatoris de Curte suam deposuisset querelam, pro eo videlicet, quod tam ei, quam Ecclesiae vestrae debitam obedientiam subtraxissent, & jura parochialia denegarent, idem praedecessor noster utraque parte ad suam praesentiam evocata, & rationibus utriusque diligenter auditis, & cognitis, inspectis etiam privilegiis bonae memoriae tam Joannis XV. Papae, quod supradictam Ecclesiam Sancti Salvatoris de Curte in fundo Ecclesiae vestrae sub censu annuo constitutam monstrabat, quam Urbani II. In quo evidenter definitum agnovit, ut Clerici praedictae Ecclesiae Sancti Salvatoris essent in canonica subjectione, & facerent vobis, & Ecclesiae vestrae obedientiam, & deberent scrutinium, baptismum, capitulum, processiones, & clericorum ordinationes vobis, & Ecclesiae vestrae,

Exordium.

Controversiam inter Clericos S. Grisogoni, & S. Salvatoris de Curte.

Urbani II. Ecclesiae S. Salvatoris subjectionem Ecclesiae S. Grisogoni declaravit.

fra, sicut proprio titulo exhibere: quae idem Cardinalis ad tuitionem suae causae in medium producebat, fratrum suorum habito consilio per sententiam definitivam, praefatam Ecclesiam Sancti Salvatoris debere in praedictis omnibus vestrae Ecclesiae respondere: quam videlicet sententiam bonae memoriae Innocentius, & Lucius Papa Secundus postmodum confirmarunt, sicut in eorum vidimus privilegium contineri. Cumque postmodum praedicti clerici eandem nolent sententiam observare, bonae memoriae Guido Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni Presbyter Cardinalis in praesentia felicitis memoriae Adriani Papae anno ejus primo suam deposuit quaestionem: qui auditis, & cognitis, quae proponebantur hinc inde, & inspectis privilegiis bonae recordationis tam Urbani, quam Calixti Romanorum Pontificum: & qualiter hanc eandem controversiam, cum in suis temporibus inter ipsas Ecclesias emiserit, definitur, controversiae ipsi debitum finem imposuit: & eorum sententias privilegii sui pagina confirmavit: & clericos illius Ecclesiae vobis, vestrisque successoribus, & Ecclesiae vestrae Beati Grisogoni parochialia jura, sicut proprio titulo exhibere decrevit. Postmodum autem quinto anno Pontificatus ejusdem Bonadies Presbyter Cardinalis Ecclesiae vestrae, cui praedicti clerici Sancti Salvatoris tanquam contumaces, & rebelles, subjectionem, & obedientiam facere noluerunt: accessit ad eundem Pontificem praedecessorem nostrum Adrianum, & coram eo de illis suam deposuit quaestionem. Qui cum eandem causam cognoscendam bonae memoriae Bernardo Portuen. Episcopo commisisset: idem Episcopus praedecessoris nostri Calixti sententiam diligenter inspecta, de mandato ejusdem pronuntiavit, eandem sententiam a dilectis Clericis Sancti Salvatoris debere inviolabiliter observari: sententiam ipsam proferens, sicut in authentico scripto per manum Scrinarii exinde facto continetur expresse: quae ad exhibitionem juris parochialium Joannem Aconomum praedictae Ecclesiae, & omnes ejusdem Ecclesiae clericos condemnavit, videlicet in scrutinio, baptismate, capitulo, processione, & clericorum ordinatione: & praefatum titulum Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni ad omne jus parochiale restituit, sicut in privilegiis vestrae Ecclesiae continetur. Ceterum cum tempore felicitis recordationis Alexandri Papae III. praedicti Clerici contumaces existerent, & rebelles, nec latae sententiae vellent aliqua ratione parere, ad instantiam clericorum tunc Ecclesiae vestrae eos ad suam praesentiam evocavit: qui coram eo proponere curaverunt, quod sententia illa non deberet aliqua ratione tenere, pro eo quod interposita fuerat appellatio suspensa, & etiam lata contra libertatem Ecclesiae suae per privilegium Apostolicae Sedis indultam: in quo videlicet privilegio continebatur expressum, quod Ecclesia Sancti Salvatoris de Curte nulli alii, nisi Romanae Ecclesiae subiaceret. Quod quidem privilegium (sicut in publico instrumento per manum Scrinarii exinde facto habetur) ab Aconomo Ecclesiae vestrae in controversia illa, quae astituta est coram praedicto Bernardo Episcopo Portuen. & alia similiter privilegia, quae pro libertate suae Ecclesiae praetendebant, sunt falsitate penitus confutata: tum quia reens junctura, & incollatu-

Hae sententia a Successoribus Pontificibus confirmata.

ra evidenter apparebat, & multa in se mendacia continebant: tum quia nullis aliis temporibus visa sunt, vel exhibita. Auditis itaque, & cognitis utriusque partis rationibus, & privilegiis praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum diligenter inspectis, habito fratrum suorum consilio, praedicti Episcopi sententiam confirmavit: & perpetuis temporibus firmam manere sancivit, quam etiam felicitis recordationis Lucius Papa III. praedecessor noster ratam habuit: cum duo ex Clericis Salvatoris, quos ad suam propter hoc praesentiam evocavit, coram eo confessi fuissent, sententiam fuisse prolatam, eandem se servasse, ac servare firmiter velle asserentes. Nos igitur corundem praedecessorum nostrorum Joannis, Urbani, Calixti, Honorii, Innocentii, Lucii, Adriani, & Alexandri vestigiis inherentes, eandem sententiam auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti pagina communimus. Vobis etiam, vestrisque successoribus, & per vos eidem Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni in perpetuum confirmamus: Ecclesias, & Capellas, quae infra ejusdem Beati Grisogoni parochiam continentur, videlicet praedictam Ecclesiam Sancti Salvatoris de Curte: quae etiam Felix aquila nuncupatur: Ecclesiam Sanctae Bonosae, Ecclesiam Sanctae Agathae cum pertinentiis earum: Ecclesiam Sancti Stephani, quae utroque jure, parochiali videlicet, & proprietatis ad vestram dignoscitur Ecclesiam pertinere, ut quicquid dignitatis, quicquid reverentiae, quicquid parochialis juris matris Ecclesiae in suis habet Ecclesiis, & Capellis, hoc vos in istis per Dei gratiam habeatis, tam in ordinationibus clericorum per easdem Ecclesias collocandorum, sive ad ecclesiasticos ordines promovendorum, quam in scrutinis, baptismatibus, processionibus, capitulis, & in criminalium quae publica sunt judiciis. Nullus ergo Episcopus, nullus Cardinalis, nullus Abbas, nullus Archipresbyter in praedicti Beati Grisogoni titulo in Capellis, & Territoriis earum parochialia sibi jura audeat vindicare: nec Abbatum alicui facultas sit parochianos vestros, nisi forte ab eis deliberatum sit, in suis Ecclesiis sepelire. Quod si viventes adhuc religionis intuitu apud eos sepeliri deliberaverint, cum vestra quoque praesentia, salva matris Ecclesiae justitia tumulentur: ad haec adjicientes vobis, vestrisque successoribus, & per vos Ecclesiae vestrae perpetuo confirmamus: Ecclesiam Sancti Juliani cum domibus, cellis, cryptis, hortis, vineis, & arenariis suis, cum terris cultis, vel incultis, sylvis, pantanis, & pratis suis, cum suis aquimolis, in rivo, qui vocatur Arton: quae quidem Ecclesia sita est juxta Castrum, quod vocatur de Guid. Casale de Maliana cum turri, vineis, argis cultis, & incultis, pratis, sylvis, aquis, & aquarum decursibus. Vineas, quas in Marcello, in Rosario, & in pratis Papae possidetis, cum pratis, & aliis pertinentiis suis: vineas etiam, & terras in Virgine: molam, quam in flumine Tyberis habetis, & partem alterius mole: Casale in campo de Merulis, terras in Marcello, terras in Ventrebulo, cum aliis omnibus, quae in praesentiarum juste, & canonice possidetis, vel in futurum largiente Domino poteritis adipisci. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hono-

Validatur ab Innocentio.

Bona, & jura eidem Ecclesiae confirmata.

Clausula.